

ŠKOLY, ŠKOLKY: Jak přispět ke zkvalitnění vzdělávání dětí ve vaší obci?

V červnovém dílu seriálu Obec 21. století se budeme zabývat školami, školkami a vzděláváním obecně. Dozvíme se, jak pomoci stárnoucím školním budovám získat zpět jejich funkčnost a být zároveň šetrnější k životnímu prostředí. Budeme se zabývat jednak venkovními úpravami, podíváme se ale také dovnitř. Část článku se pak zaměří na investice do vzdělávání. Jako vždy, i nyní prozradíme, které z investic lze financovat alternativně pomocí dotací.

Zmodernizovaná škola v Holasících. Více informací k tomuto projektu naleznete v boxu „Snížení energetické náročnosti budovy základní školy v Holasících“ na str. 2 (zdroj obrázku: www.zsholasice.cz).

Investice do vzdělávání jsou bezesporu jedny z těch nejdůležitějších, neboť se zprostředkovaně jedná o investice do naší budoucnosti. Čím kvalitnější a příjemnější prostředí dětem nabídneme, tím více můžeme očekávat, že pro ně každodenní návštěva školy nebude pouze nepříjemnou povinností. Děti se budou do školy těšit a nebudou chápat studium jako nutné zlo na cestě k dospělosti, což v konečném důsledku může ovlivnit další studijní a intelektuální rozvoj dětí a mládeže v obci.

V současnosti však mnoho školních budov a přilehlých areálů strádá, některé se dokonce nachází v havarijních stavech, a pokud dochází k opravám, jsou pouze dílčí a často provizorní. Hlavní příčinou takového jednání jsou bezesporu finance. V obecních rozpočtech se na generální opravy mnohdy nenachází dostatek prostředků, proto se obce uchylují k provizoriím, která však přináší pouze dočasná řešení. Pojďme se proto podívat na to, jak rekonstruovat správně, aby byly úpravy funkční dlouhá léta a přispívaly dlouhodobě k rozvoji vzdělávání v obci.

Budova školy

Z finančního hlediska je nejzásadnější investicí rekonstrukce školních budov. Ať už se jedná o vnější úpravy, jako je zateplení, renovace fasády, výměny oken či dveří, renovace střešní krytiny, či vnitřní rekonstrukce otopné soustavy popřípadě klimatizace nebo ohřevu vody. V každém případě je v současnosti kladen velký důraz na snižování energetické náročnosti budov, což by měl být hlavní důvod rekonstrukce.

Přířem renovace školní budovy je jistě zateplení fasády, neboť zateplením lze docílit až 30% úspory nákladů na energie. V současnosti již existují technologie a materiály na takové úrovni, že lze vybírat z řady opatření pro konkrétní situace.

Nejpoužívanějšími zateplovacími materiály jsou minerální vaty a pěnové polystyreny. Oba druhy mají své výhody a nevýhody. Minerální vaty jsou používány tam, kde je potřeba lépe zvukově izolovat, výhodou tohoto materiálu je také větší odolnost vůči požáru. Nespornou výhodou pěnového polystyrenu je pak jeho cena, neboť je levnější a navíc se s ním také lépe pracuje.

Je budova školy ve vaší obci vlhká? Zateplení může být provedeno technikou tzv. provětrávané fasády, která zamezuje vlhnutí a následnému vzniku plísní uvnitř školní budovy. Zateplovací materiál je umístěn na rošt, mezi nímž a budovou, na kterou je umísťován, proudí vzduch a zabraňuje tak vlhnutí stěn.

I v případě výměny oken a dveří jsou již technologie na vysoké úrovni, vybírat lze z plastových, hliníkových či dřevěných rámců. Rekonstrukce otvorových výplní se tak v současnosti nemusíte bát ani v případě, že má budova školy historický ráz, dnešní technologie umožňují například i montáž replik oken historických budov, případně odbornou repasi otvorových výplní. Špatně těsnícími otvorovými výplněmi uniká 30 – 40 % tepla a jejich renovací tak dochází i zde k výrazné úspoře energií.

Snížení energetické náročnosti budovy základní školy v Holasicích

Rekonstrukce Základní školy v Holasicích proběhla v roce 2014 a projekt byl spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj – z Operačního programu Životní prostředí. Rekonstrukce cílila na snížení energetické náročnosti budovy a v rámci projektu bylo provedeno zateplení objektu a částečná výměna oken a dveří. V této souvislosti byla provedena také grafická úprava fasády, jejíž podoba vzešla z návrhu samotných žáků a dětem tak jistě každodenně zpřijemňuje příchod do školy, ve které jim navíc již není zima.

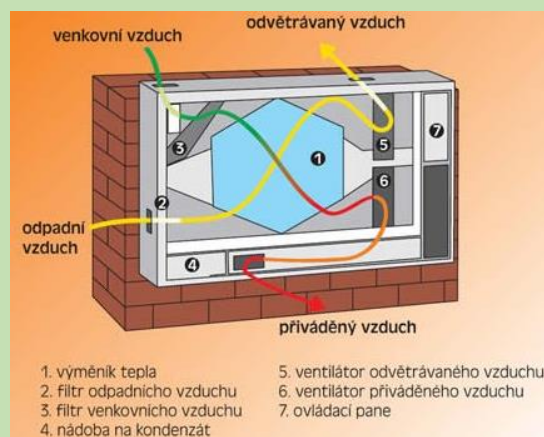
Zdroj: Holasický zpravodaj, www.zsholasice.cz

Kromě venkovních úprav lze účinně snižovat náklady na energie také rekonstrukcí otopné soustavy. V současnosti jsou na vzestupu ekologicky šetrná řešení, jako jsou zdroje tepla využívající biomasu, tepelná čerpadla, kondenzační kotle na zemní plyn nebo zařízení pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla využívající obnovitelné zdroje. Velmi komfortním a zároveň efektivním řešením je instalace systému nuceného větrání s rekuperací odpadního tepla. Jak takový systém funguje?

Systém nuceného větrání s rekuperací odpadního tepla

Rekuperace zjednodušeně znamená zpětné získávání tepla. Systém je založen na výměně vzduchu pomocí ventilátorů, kdy je přiváděný studený vzduch na vstupu do budovy ohříván odváděným odpadním vzduchem. Vzduch je po budově rozváděn vzduchotechnickým potrubím skrytým v konstrukci budovy. Soustava je vybavena strojovnou, která kromě jiného zahrnuje rekuperační výměník tepla a ohřivač vzduchu napojený na zdroj tepla.

Zdroj: www.ekowatt.cz

Vybavení učeben

Dnešní učebny, to nejsou již jen holé stěny, nepohodlné lavice s židličkami a křídlové tabule. Trendem je co nejvíce dětem jejich pobyt ve škole zpříjemnit a udělat ho pro ně zajímavým. Tento požadavek jde ruku v ruce s moderními technologiemi, a tak je jedním z nejoblíbenějších a nejčastěji nově pořizovaných prvků interaktivní tabule.

Interaktivní tabule

Interaktivní tabule je oblíbeným prvkem jak učitelů, tak také žáků. Jedná se o velkou plochu disponující dotykovým senzorem, ke které je připojen počítač a datový projektor. Učiteli se tak otevírá nový prostor, jak s žáky probrat látku poutavějším, interaktivním způsobem, což děti svým zájmem o výuku oceňují.

Při rekonstrukci učeben je také dobré brát ohled na to, jaký typ učebny se v konkrétní místnosti nachází. Jiné nároky na prostor a vybavení vyžaduje obyčejná třída, jiné nároky počítačová učebna či chemická laboratoř. Při rekonstrukci jakéhokoli typu učebny je pak zejména důležité dbát na kvalitně a smyslně provedené osvětlení třídy a rozvody elektřiny.

Venkovní prostředí

Ke většině školních budov patří také venkovní areál, ať už se jedná o dětské hřiště při mateřských školách, či školní hřiště a odpočinkové zóny u základních škol. Venkovní prostředí dotváří celek kvalitního vzdělávání, a tak by dozajista nemělo být opomíjeno.

Při budování či rekonstrukci sportovního hřiště je především třeba dbát na víceúčelovost těchto areálů, zároveň je však důležité vybrat takový povrch, aby byl šetrný k dětským kloubům, byl co nejméně náročný na údržbu a zároveň vydržel dlouhá léta bez nutnosti větších zásahů. Dnes je na trhu nepřehledná škála různých možností, jak vytvořit moderní a praktické hřiště, které bude sloužit několika generacím. Více informací o hřištích se dočtete v [minulém článku](#), který se této problematice věnoval podrobněji.

Víceúčelové školní hřiště s umělým povrchem a dětské hřiště při ZŠ v Dukelské ulici v Benešově
Zdroj: www.benesov-city.cz

Financování

Financování projektů rekonstrukce škol či dalších veřejných budov zdaleka nemusí být plně kryto pouze obecními rozpočty či sponzorskými dary. Zřizovatel, který se dobře orientuje v dotačním prostředí, ví, že v současnosti existuje několik způsobů, které lze k financování projektů využít. Žadatel tak v důsledku musí vynaložit pouze zlomek skutečných nákladů na celý projekt. Jaké mají žadatelé tedy v současnosti alternativní možnosti?

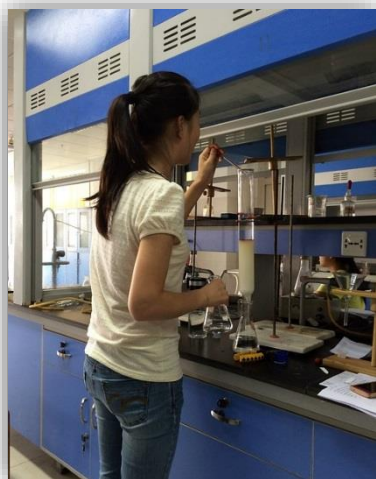

Operační program Životní prostředí (OPŽP)

OPŽP v aktuálním rozpočtovém období 2014 – 2020 zaměřuje na financování rekonstrukce veřejných budov, tedy i škol, specifický cíl 5.1 prioritní osy 5: *Snížit energetickou náročnost veřejných budov*. OPŽP tak podpoří zateplení obvodového pláště budovy, výměnu či renovaci otvorových výplní, realizaci stavebních opatření majících prokazatelně vliv na energetickou náročnost budovy nebo zlepšení kvality vnitřního prostředí, realizaci systémů nuceného větrání s rekuperací, realizaci systémů využívajících odpadní teplo, výměnu zdroje tepla za účinnější zdroj šetrnější k životnímu prostředí nebo třeba instalaci solárně-termických kolektorů pro přitápění.

Podpořeny budou zejména projekty, které vykazují delší ekonomickou návratnost, důraz bude dáván také na opatření komplexnějšího charakteru, nejen dílčí úpravy. Maximální hranice podpory je v rámci tohoto specifického cíle 60 % celkových způsobilých výdajů.

Pokud vás tento způsob financování zaujal, je nejvyšší čas pustit se do přípravy projektu. Výzva, do které bude možno žádosti předkládat, startuje již ve 4. čtvrtletí tohoto roku.

Integrovaný regionální operační program (IROP)

Kromě úprav vedoucích ke snížení energetické náročnosti, které budou spolufinancovány v rámci OPŽP, je možné podpořit i další projekty. V rámci IROPu budou podporovány zejména takové, které budou zajišťovat rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání a budou klást důraz na rozvoj klíčových kompetencí žáků. IROP se tak zaměřuje především na podporu výuky technických a řemesných dovedností pro zvyšování zájmu žáků a studentů o přírodovědné a technické obory (Ize tak čerpat dotace např. na modernizaci odborných učeben fyziky a chemie na ZŠ, související stavební úpravy a pořízení vybavení těchto učeben). Další podporovatelné oblasti jsou výuka cizích jazyků a oblast digitálních technologií.

Kromě toho IROP podporuje vybudování zázemí využitelných pro celoživotní vzdělávání a rekvalifikaci v souladu s požadavky pracovního trhu, případně zázemí pro neformální vzdělávání.

Zajímavou příležitost nabízí tento operační program pro *financování předškolního vzdělávání*. Bude tak podporována například výstavba, dostavba, rekonstrukce či vybavení předškolních zařízení. Kromě budov mateřských škol lze v rámci projektu upravit i venkovní prostranství kolem budov, tedy zeď i související herní prvky. Infrastruktura pro předškolní vzdělávání bude i jednou z aktivit, u kterých bude v rámci tohoto OP zahájena podpora již v letošním roce – vyhlášení prvních výzev je naplánováno již na listopad roku 2015.¹

V rámci IROPu se prozatím předpokládá s procentuální dotací ve výši maximálně 85 %. Bližší informace však prozatím nebyly zveřejněny, pokud vás tedy tyto aktivity zaujaly, neváhejte se na nás obrátit a s konkrétnějšími informacemi vás budeme kontaktovat, jakmile se objeví.

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)

Předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání se věnuje celá prioritní osa 3 tohoto operačního programu, na rozdíl od IROPu je však orientována více sociálním, než technickým směrem. Tato osa je zaměřena na vzdělávání k sociální integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ, zlepšení kvality vzdělávání a výsledků v klíčových kompetencích nebo třeba zkvalitnění přípravy budoucích a začínajících pedagogických pracovníků. V rámci tohoto OP se dočkají podpory také alternativní formy předškolního vzdělávání.

¹ V tomto období budou vyhlášeny 2 výzvy, jedna se zaměřuje na území obcí s rozšířenou působností (ORP), na jejichž území se nachází sociálně vyloučené lokality, druhá výzva je zaměřena na ORP, na jejichž území se sociálně vyloučené lokality nenachází.

Závěrem

Vzdělání je jednou z nejdůležitějších součástí života každého člověka. Kvalitní vzdělávací zázemí tak formuje jeho dětství, dospívání i následnou profesní kariéru. Bez nadsázky tak může zásadním způsobem určit, jakým směrem se bude následný rozvoj dítěte ubírat. Je proto více než žádoucí zajistit dětem v již prvních fázích jejich studentského života prostředí, které bude jejich schopnosti podporovat a dále rozvíjet.

V dnešní době však existuje ještě stále mnoho vzdělávacích zařízení, kde je tomu spíše naopak, dětem je ve škole zima, její prostředí je nemotivuje nebo nemají dostatek prostoru a možností k rozvíjení svých schopností. Existuje přitom mnoho způsobů, jak tyto problémy řešit. I samotná obec na těchto opatřeních mnohé získá, ať už se to týká stále rozšířenějšího problému dnešní doby – kriminality mládeže, či dlouhodobějšího vlivu na vzdělanostní struktury obyvatel v obci.

Této problematice si všímá i Evropská unie, která přichází s několika variantami finanční pomoci, je tedy jen na vás, zda pomoci využijete a zařídíte lepší budoucnost pro své občany.

V příštím díle...

Následující díl se bude věnovat tématu, které se týká každého z nás – podíváme se na zoubek kanalizací a čistírnám odpadních vod. Zjistíme například, jaké normy je třeba v této oblasti znát a dodržovat, či kdy je potřeba začít uvažovat nad rekonstrukcí systému v obci a co všechno to obnáší. Část článku bude také zaměřena na financování, neboť takové investice mohou zatížit obecní rozpočet na řadu let. Příští díl vychází již začátkem července.

Pokud nechcete přijít o další díly z tohoto seriálu, případně vás zajímá jakékoliv téma, které doposud nebylo v našich článcích rozebráno, můžete nám váš námět zaslat prostřednictvím kontaktního formuláře [zde](#).